

Mai

Hom sol conèixer, com a sinònim de *mai*, la forma arcaïtzant *jamai*, que no és, com es veu ben clar, sinó una forma resultant del reforç de *mai* amb l'adverbi *ja*, encara que en realitat prové ja d'una combinació llatina, de la mateixa que va originar les formes «jamás» i «jamais», del castellà i del francès, respectivament. Però, com hem dit, la forma *jamai* és neta-ment arcaïtzant, inviable avui en els textos que podríem qualificar de normals, amb que la seva coneixença general és, si no supèrflua, inoperant. Però és curiós d'assenyalar que al costat d'aquest fet —que *jamai* hagi esdevingut prou arcaic per a privar-ne l'ús normal— continuem usant *mai* reforçat amb la forma *ja*, reforç que condueix, en certes frases, a refer la vella combinació que va originar *jamai*, tal com podem veure en aquest exemple de Salvador Espriu: *Les mullers no fermarem ja mai més dintre l'harem*.

Cal dir que la coincidència *ja mai* té lloc

especialment en els casos en que *mai* precedeix l'adverbi *més*, amb el qual té un origen comú (en tots dos provenen del llatí «magis»); normalment trobem *ja* davant el verb i *mai* després; *ja no em ve a veure mai*. Aquest fet, però, ens condueix a donar el relleu adequat a la segona combinació o coincidència; és a dir, al reforç de *mai* amb la seva forma germana *més*: *mai més*.

Es pot dir que la coincidència d'aquests dos mots forma una locució amb personalitat pròpia, encara que tant el Diccionari Fabra com la Gran Enciclopèdia Catalana es limiten a incloure-la, sense destacar-la, en un dels exemples —pràcticament comú a totes dues obres— de l'ús de *mai*: *Des que se'n va anar a Amèrica, no l'he vist mai més*. Tal com es pot veure en aquest exemple, *mai més* significa «cap vegada a partir d'un moment determinat», és a dir, que en realitat és més aviat *mai* que reforça *més*.

Com a autèntic intensiu o emfasitzac de *mai* el Diccionari Fabra i l'Enciclopèdia assenyalen *mai per mai*, locució a la que caldria afegir *mai de la vida*, que és també molt popular i que té una gran vitalitat. Són, doncs, aquestes, les formes d'expressió que poden avui alternar amb *mai* havent l'arcaic *jamai* perdut gairebé del tot aquesta capacitat alternativa. Hi pode afegir, és clar, d'altres girs o locucions només possibles en determinats contextos: *cap vegada* (que és la definició de *mai* que donen els diccionaris), *en cap cas*, *en n vida*, *per res del món*, etc.

Tant l'expressió culta com la popular i creat diverses formes de lleguatge de caràcter irònic o humorístic que vénen a significar *mai*, perquè designen fets o esdeviniments inexistents o d'impossible aconpliment: *les calendes gregues*, *la setmar dels tres dijous*, *les veremes de maig*, etc.